

Lausunto

29.04.2022

Asia: VN/20245/2021

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hankintailmoituksen julkaiseminen (60 § ja 101 §)

Aalto-korkeakoulusäätiö sr:n näkemyksen mukaan kyseiseen säännösesitykseen kohdistuu sekä hankintojen käytännön toteuttamiseen että hankintalainsäädännön tavoitteisiin ja periaatteisiin liittyviä ongelmia. Julkisia hankintoja toteutetaan laajamittaisesti myös muiden kuin Suomessa toimivien ja/tai suomenkielisten toimijoiden kanssa erityisesti tutkimuslaitehankinnoissa ja ICT-hankinnoissa sekä sellaisilla sektoreilla, jotka ovat vain pääosin kansainvälisten toimijoiden hallinnassa (mm. tieteelliset aineistot ja ohjelmistot, pilvipalvelut, toiminnanohjausjärjestelmät, toimisto-ohjelmistot). Tällöin hankintailmoituksen julkaiseminen suomen tai ruotsin kielellä ei ole edes tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaista, saati mahdollista, hankinnan kohteen määrittelemiseksi, tarjousten saamiseksi ja hankintalain tavoitteiden ja periaatteiden toteuttamiseksi. Usein myöskin niissä hankinnoissa, joissa englannin kieli on muodostunut ensisijaiseksi ilmoituskieleksi, hankinnat ovat lähtökohtaisesti arvoltaan suurempia sekä laajempia että monimutkaisempia. Aalto-korkeakoulusäätiö sr korostaa myös, että kielivaatimuksien osalta on erotettava toisistaan hankintojen ilmoituskieli ja niiden kohteiden kielivaatimuksista.

Säännösesityksen osalta on korostettava, että se lisäisi merkittävästi ja tarpeettomasti hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa ja tätä kautta hankintojen toteuttamisesta syntyviä kustannuksia käännöspalveluiden, hankintojen ulkoistamisten tai henkilöresurssoinnin kautta. Säännösesitykseen liittyy myös hankintayksikköä koskettavia epävarmuustekijöitä mahdollisten kieliversioiden sovellettavan etusijajärjestyksen osalta mahdollisissa ilmoituksien tulkinta- ja valitustilanteissa. Esityksen osalta on myös huomioitava, ettei siinä ole käsitelty sitä, miten säännösesitys suhtautuu niihin kieliin, joilla tarjous on laadittava.

Lisäksi esityksen perusteluissa on viitattu selvitykseen, jonka mukaan kolmannella kansallisia hankintoja tehneistä hankintayksiköistä esiintyy usein tarve julkaista kansallisiakin hankintailmoituksia englannin kielellä ja että tarjoajaehdokkaat jäävät erittäin harvoin pois kilpailutuksesta vain sen vuoksi, että hankinta-asiakirjat ovat yksikielisiä. Selvityksen mukaan tarjoajat eivät ole myöskään kokeneet, että hankintalain säännökset estäisivät niitä nauttimasta kielilain mukaisista oikeuksistaan. Nämä tulokset jo itsessään puoltavat sitä, ettei ehdotetulle muutokselle ole todellista tarvetta huomioiden hankintadirektiivi, jossa säädetään ilmoitusten julkaisemisesta yhdellä tai useammalla Euroopan unionin toimielinten virallisella kielellä. Näin ollen hankintayksiköillä on jo nykyisen sääntelykehikon alla keinot toteuttaa hankinnoista ilmoittaminen niitä sitovan muun sääntelyn mukaisesti. Edelleen kansallisten hankintojenkin osalta hankintayksiköllä tulisi olla oikeus julkaista ilmoitukset parhaaksi katsomallaan kielellä huomioiden, että kansallisissakin hankinnoissa on tilanteita, joissa lopputuotoksen pystyy toimittamaan ainoastaan ulkomainen toimija.

Edellä mainitun lisäksi Aalto-korkeakoulusäätiö sr pitää ongelmallisena säännösesityksen osalta, ettei kielilaisissa ole nimenomaisia mainintoja hankintailmoituksen julkaisemisesta ja että säännösesityksen perusteluissa viitataan lisäksi sen otsikointia laajemmin myös itse hankintamenettelyyn. Myöskin viittaus säännösesityksessä kielilakiin sekä sen perusteluissa laajemmin hankintamenettelyyn voivat aiheuttaa tulkintaristiriitaisuuksia ja menettelytapaeroja säännösesityksen osalta eri hankintayksikön välillä riippuen niiden oikeudellisesta muodosta ja yleisestä velvollisuudesta noudattaa kielilakia. Säännösesityksen osalta ongelmalliseksi voivat osoittautua lisäksi nimenomaiset viittaukset kaksikielisiin viranomaisiin ja kuntiin.

Edellä lausutun mukaisesti Aalto-korkeakoulusäätiö sr:n näkemys on, että hankintayksiköillä tulisi olla mahdollisuus valita hankintamenettelyn kieli hankintadirektiivin mukaisesti huomioiden kunkin sektorin erityisluonteet ja laatia ilmoitukset ja hankinta-asiakirjat kuhunkin yksittäiseen hankintaan parhaiten soveltuvalla kielellä, myös kansallisissa hankinnoissa, riittävän kilpailun varmistamiseksi hankintalain tavoitteet ja periaatteet huomioiden.

Lopuksi

Muilta osin Aalto-korkeakoulusäätiö sr pitää esitystä ongelmallisena erityisesti alihankintojen poissulkemista ja rikosrekisteriotteiden tarkastamista koskien niistä seuraavan hallinnollista taakkaa kasvusta johtuen ja yhtyy näiden osalta Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy:n, Hansel Oy:n ja Väyläviraston lausunnoissaan esittämiin huomioihin.

Häkkinen Ollimattias
Aalto-korkeakoulusäätiö sr